

**UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
ȘCOALA DOCTORALĂ FILOLOGIE**

Cu titlu de manuscris

CZU: 821.09.94(498)(043.2)=161.1

TALMAZAN OLEG

**PROBLEMATICA ȘI POZIȚIA AUCTORIALĂ
ÎN SCRIERILE DESPRE VLAD AL III-LEA (ȚEPEȘ)
ÎN LITERATURA RUSĂ ȘI ÎN UNELE LITERATURI
EUROPENE**

622.02 Literatură universală și comparată (Limba rusă)

Rezumatul tezei de doctorat în filologie

BĂLȚI, 2024

Teza a fost elaborată în Școala Doctorală Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Conducători științifici (în cotutelă):

Conf. univ., dr. **SUZANSKAIA Tatiana**, USARB

Conf. univ., dr. **LEAHU Nicolae**, USARB

Componența comisiei de doctorat:

Gheorghe POPA, prof. univ., dr. hab. 621.01 – *președinte*, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Mihai CIMPOI, acad., prof. univ., dr. hab. 621.01. – *referent*, Academia de Științe a Moldovei

Leonte IVANOV, prof. univ., dr. 621.01 – *referent*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Carolina DODU-SAVCA, conf. univ., dr. 622.02. – *referent*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Tatiana SUZANSKAIA, conf. univ., dr. 622.02 – *conducător de doctorat*, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Nicolae LEAHU, conf. univ., dr. 622.01 – *conducător de doctorat*, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Susținerea publică va avea loc în data de **5 decembrie 2024**, ora **12:00**, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (str. A. Pușkin, 38, în Sala 352, Corp III, Bălți, MD-2009).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Științifică a USARB și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la **17.10.2024**.

Conducători științifici (în cotutelă):

Conf. univ., dr. SUZANSKAIA Tatiana _____

Conf. univ., dr. LEAHU Nicolae _____

Autor:

TALMAZAN Oleg _____

© Талмазан Олег, 2024

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	5
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	21
BIBLIOGRAFIE (selectivă)	26
LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI.....	28
ADNOTARE (în rusă, română și engleză).....	33

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea cercetării noastre este determinată de necesitatea studierii scrierilor despre Dracula, în scopul de a identifica particularitățile de interpretare a imaginii eroului, problematica textelor în care este prezent acest personaj, de a stabili poziția autorului, trăsăturile poeticii, pragmaticii și receptării, în contextul și intertextul scrierilor despre Dracula, precum și pentru a evidenția diferențele în interpretarea imaginii lui Dracula din literaturile română, rusă și engleză, în interesul extinderii „dialogului culturilor” (M. Bahtin). Până în acest moment, o astfel de cercetare a scrierilor despre Dracula, din punctul de vedere al comparatisticii, analiticii și imagologiei, din perspectivă sincronică și diacronică, nu a fost realizată.

Obiectul cercetării noastre îl constituie scrierile despre Vlad al III-lea Basarab, în care se încearcă crearea unei imagini autentice a lui Dracula, din punct de vedere istoric, chiar dacă personalitatea sa este interpretată într-un mod original de către autor, în scopuri pragmatice. Operele în care „Dracula” este doar numele unuia dintre personajele fantastice nu reprezintă obiectul cercetării noastre.

Subiectul cercetării îl constituie problematica, viziunea auctorială și imaginea personajului Dracula din opere literare rusești, românești și vest-europene.

Scopul cercetării este de a identifica intenția, viziunea autorului și problematica operelor literare despre Dracula din diferite epoci, precum și de a sintetiza rezultatele obținute.

Obiectivele cercetării constau în:

- studierea, din diverse perspective, a operelor despre Vlad al III-lea Basarab;
- identificarea temelor și a viziunii auctoriale în cele mai semnificative opere;
- analizarea particularităților de interpretare a imaginii lui Dracula, a naratologiei și receptării operelor;
- identificarea legăturilor textologice, istorice și cronologice ale operelor despre Vlad Dracula;
- studierea operelor despre acest domnitor, din perspectiva trăsăturilor imaginarului medieval;

– compararea temelor, poeticii și viziunii auctoriale în operele despre Dracula din literaturile rusă, română și vest-europeană, din perioade istorice diferite, din perspectiva comparatisticii și imagologiei.

Noutatea și originalitatea cercetării rezidă în :

– analiza sistematică a temelor și a viziunii auctoriale în operele despre Dracula;

– atragerea la analiza operelor despre Dracula a cercetărilor despre cultura Evului Mediu;

– analiza „Povestirii despre Dracula Voievod” și a unor cercetări noi despre istoria epocii, precum „Letopisețul moldo-german”;

– identificarea legăturilor textologice și cronologice dintre operele despre Dracula;

– compararea poeticii și a modului de receptare a operelor din perspectivă imagologică.

Supportul teoretico-științific al cercetării e constituit din lucrările lui M. Bahtin referitoare la problema autorului și a eroului și cele care țin de conceptele de „eu” și „celălalt”. De asemenea, am studiat lucrările de comparatistică ale lui V. Jirmunski, teoria receptării propusă de H. R. Jauss, abordarea hermeneutică fundamentată de H.-G. Gadamer (receptare operei ca obiectivare a tradiției culturale, precum și teza inevitabilității „pre-înțelegerii” cititorului asupra operei, în conformitate cu imaginarul epocii), abordarea intertextuală la analiza textului a lui M. Bahtin, lucrările despre istoria mentalităților de J. Huizinga, C. G. Jung, A. Gurevici, dar și unele lucrări despre imagologie.

De asemenea, studiile filologilor ruși precum D. Lihaciov, Ya. Lurie, B. Uspenski, A. Ujankov, A. Karavașkin, ale culturologilor A. Gurevici și B. Romanov, ale istoricilor N. Sinițina, A. Yurganov, ale filosofilor A. Zamaleev și D. Tananușko și ale juriștilor V. Momotov și A. Rojnov, ale căror lucrări vizează aspecte ale culturii Evului Mediu rusesc, fac parte din suportul teoretico-științific al cercetării.

La realizarea acestei cercetări s-au utilizat mai multe metode pentru atingerea obiectivelor stabilite: metoda istorico-teoretică; metoda comparativă; metoda hermeneutică de analiză a textului, al cărei scop este dezvăluirea subiectivității autorului și a principiilor fundamentale ale cărturarului medieval; metoda descriptivă, bazată

pe analiza și sinteza diferitelor fapte; abordarea axiologică în evaluarea fenomenelor imaginarului; teoria receptării artistice, elementele de analiză structurală. Suportul teoretic al cercetării respectă istorismul - premisa esențială pentru interpretarea literară a textului medieval.

Structura tezei este următoarea: **introducerea, patru capitole, concluzii generale și recomandări, lista surselor bibliografice și anexe.**

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se prezintă noutatea și actualitatea cercetării, se definește obiectul de studiu, se formulează scopul și obiectivele, sunt prezentate metodele utilizate și domeniul de aplicare.

Primul capitol al tezei conține o trecere în revistă și o analiză a lucrărilor științifice dedicate conceptului de „autor” și temelor abordate în opere, precum și o analiză a modului în care este interpretată și apreciată figura lui Vlad al III-lea Basarab în operele literare, istorice și culturale. De asemenea, cuprinde o evaluare a surselor relevante pentru disciplinele conexe și reliefa oportunităților de cercetare interdisciplinară.

După această trecere în revistă a lucrărilor științifice, am ajuns la concluzia că definițiile conceptelor „autor” și „poziția auctorială”, formulate de renumitul critic literar contemporan, profesor la Universitatea din Sankt Petersburg, I. Suhih sunt cele mai potrivite. Potrivit lui I. Suhih, conceptul de „autor” este „discutabil, dificil de definit și polisemantic”, iar cercetătorii folosesc expresia „imaginea autorului” cu diferite sensuri, de aceea, cercetătorul propune să se facă o distincție între aceste concepte cu ajutorul unor definiții suplimentare: *autor biografic* – *imaginea autorului* – *autor-narator* (sau, pur și simplu, *narator*) – *autor autentic, viziunea autorului*. [Suhih, p.292]

M. Gasparov oferă cea mai generală interpretare a „imaginii autorului”: „Conceptele finale, la care pot fi raportate toate mijloacele de expresie în cadrul unei analize, sunt „imaginea lumii” (cu principalele sale caracteristici, timpul artistic și spațiul artistic) și „imaginea autorului”, a căror interacțiune dă naștere „punctului de vedere” care determină tot ceea ce este esențial în structura operei” [Gasparov, p. 786]. Observăm că, în această abordare, imaginea lumii și imaginea autorului pot fuziona până la inseparabilitate.

În ceea ce privește definirea problematicii operei, nu există mari diferențe între viziunile cercetătorilor, toți percep acest concept ca fiind ansamblul de probleme/teme abordate într-o operă, aspecte ce se evidențiază (πρόβλημα – „ieșit în evidență”), o accentuare a aspectelor pe care scriitorul le consideră cele mai importante din punct de vedere ideatic, moral și psihologic.

Vom susține tipologia problematicii propusă de A. Esin, dar vom sublinia caracterul condiționat și incomplet al oricărei tipologii de acest fel. A. Esin distinge următoarele tipuri de problematici: romanescă (cu subtipul ideatic-moral și aventuros), mitologică, național-istorică, socioculturală și filosofică [Esin, p. 34]. Firește, problematica operelor individuale nu apare niciodată într-o formă tipologic pură și poate fi definită doar prin dominantă sa.

Operele despre voievodul valah Vlad al III-lea Basarab (Dracula) pot fi împărțite în medievale și contemporane, iar această împărțire nu este artificială, deoarece, în secolele XVII–XVIII, nu s-au realizat noi lucrări despre Dracula, iar în acest interval de timp viziunea auctorială, pragmatică și problematică operelor s-au schimbat radical. La rândul lor, operele medievale pot fi împărțite în cele create în timpul vieții voievodului, care aveau o direcție politică clară, și cele postume, care deja prezentau o altă orientare ideatică și pragmatică.

Operele moderne despre Dracula sunt împărțite în două perioade, marcate de apariția, în 1897, a romanului „gotic” al lui Bram Stoker, „Dracula”, care a declanșat un interes aparte pentru personalitatea domnitorului valah. În diferite literaturi, această graniță temporală apare în momente diferite, în funcție de data traducerii romanului; de exemplu, în limba română romanul lui Stoker a fost tradus după aproape un secol de la publicarea sa, astfel încât acest prag temporal se modifică și în cazul nostru.

Scrisoarea voievodului Dan al III-lea Basarab, ruda lui Vlad și pretendentul la tronul Valahiei, adresată regelui Ungariei, Matei Corvin, pe data de 2 aprilie 1459 (în latină și slavonă) constituie începutul lucrărilor despre Dracula. Această scrisoare poate fi considerată punctul de tranziție al operelor despre Dracula în sfera literaturii artistice. Scrisoarea lui Dan este cu trei ani mai veche decât manuscrisele anonime ale benedictinilor de la mănăstirea Lambach din Austria, pe care Ya. Lurie le considera primele surse scrise cunoscute despre „atrocitățile” lui Dracula. Scrisoarea nu a fost publicată în limba rusă și mulți cercetători ruși (Ya. Lurie, A. Kașperskaia, M. Odeski) nu cunosc nimic despre existența acesteia.

Pentru a descrie păcatele lui Vlad, autorul a parafrazat povestea biblică din „Cartea lui Daniel” despre cei trei tineri evrei care,

refuzând să se închine statuii regelui de aur la ordinul lui Nabucodonosor, au fost aruncați în foc. Este ușor de observat că, din scrisoarea lui Dan, povestea biblică a migrat către manuscrisele benedictine, iar mai târziu a ajuns în poemul maestrului cântăreț M. Beheim, „Cronica Constanței” și în primele „cărți populare” tipărite. Printre altele, în textele germane apar episoade care reprezintă diverse comploturi, fără legătură cu adevăratul Vlad.

Broșurile germane au fost retipărite de zeci de ori în diferite dialecte germane, cu modificări minore până la sfârșitul secolului al XVI-lea.

Se presupune că, în jurul anului 1484, la Akkerman a fost scris „Povestirea despre Dracula Voievod”, al cărei autor este considerat a fi Fedor Kuritsyn, diplomat și secretar al țarului Ivan al III-lea. Spre deosebire de publiciștii germani, autorul evită moralizările directe și nu se grăbește să-l condamne pe Dracula. În acest sens, este apropiat de italianul A. Bonfini în „Cronica Ungariei”, care, la rândul său, considera că cruzimea și dreptatea sunt calitățile esențiale ale unui domnitor.

În 1963, Petre Panaitescu, profesor român de istoria slavilor, a publicat un articol în care susținea că „Povestirea despre voievodul Dracula” a fost scrisă în limba slavonă veche de un autor român necunoscut din orașul Oradea și reprezintă o lucrare a literaturii slavo-române, având ca temă lupta împotriva cotropitorilor turci [Panaitescu, p. 279]. Ulterior, filologul român Anton Balotă a afirmat că „Povestirea” a fost scrisă la Buda într-o limbă „slavă de sud”; există și alți susținători ai acestui punct de vedere. Cu toate acestea, chiar dacă „Povestirea” a fost scrisă la Akkerman în limba rusă medievală (acesta fiind și punctul nostru de vedere), ea poate fi, totuși, considerată, operă a literaturii slavo-române.

Printre copiii „Cronografului” din 1538 se afla un călugăr cu porecla Dracula – „Vasian, un păcătos între călugări, cunoscut drept Dracula”, ceea ce demonstrează că „Povestirea” era citită și copiată în acea perioadă.

În secolele XVII–XVIII și în perioada modernă, interesul pentru Vlad Dracula a fost nesemnificativ, iar noi lucrări despre el nu au apărut. Interesul pentru Vlad a reînviat abia în secolul al XIX-lea.

În Europa de Vest, în 1897, s-a stârnit un interes sporit pentru Dracula, odată cu publicarea romanului „gotic” despre vampirul Dracula, scris de irlandezul Abraham „Bram” Stoker. Bineînțeles, acest roman nu avea nicio legătură directă cu Vlad al III-lea Basarab. Criticul literar francez Jean Marigny [Marigny, p. 13] explică acest val de interes pentru proza vampirică din Anglia, de la sfârșitul secolului al XIX-lea, prin ipocrizia victoriană – astfel, scriitorii puteau satisface gusturile perverse ale cititorilor, oferindu-le erotism, misticism și groază, respectând în același timp normele morale.

Într-un fel sau altul, romanul lui Stoker a declanșat un val de lucrări, care pot fi împărțite în mai multe categorii. În primul rând, există sute, poate chiar mii, de lucrări de literatură „vampirică”, în special în limbile engleză și rusă, în care apare vampirul Dracula. Acest tip de literatură există într-o mică măsură și în limba germană, dar caracterul acestor lucrări este absolut identic cu romanele „vampirice” ale autorilor ruși și englezi, fără trăsături naționale sau culturale specifice.

Un alt curent al prozei „vampirice” îl reprezintă epigonii lui B. Stoker, atât în limba engleză, cât și în rusă. Există, de asemenea, și alte tipuri de opere de cultură populară în care este prezent personajul Dracula, acestea fiind, în mare parte, romane polițiste, opere fantastice pseudoistorice sau opere care pot fi încadrate în mai multe genuri.

O parte foarte mică din lucrările despre Dracula poate fi considerată literatură artistică autentică, de obicei sub formă de romane istorice.

Pe lângă proză, există și cercetări atât academice, cât și literare despre Dracula, care nu pot fi considerate opere artistice, dar în care este prezentă imaginea lui Dracula, iar viziunea autorului față de personalitatea sa este clar exprimată.

Astăzi există o literatură științifică vastă despre Evul Mediu, care include numeroase lucrări ale istoricilor și culturologilor, dedicate particularităților imaginarului omului medieval. Cu toate acestea, cercetătorii moderni nu iau întotdeauna în considerare unele trăsături ale imaginarului omului din trecut, cum ar fi intensitatea trăirilor eshatologice, atitudinea mai calmă față de cruzime și violență, credința în ritualuri magice, tendința spre misticism și

superstiții, atenția acordată semnelor și prevestirilor, emotivitatea evidentă, faptele de cruzime și altele.

În orice cercetare despre Dracula, vom întâlni de multe ori lexemul „cruzime”. Totuși, în literatura științifică nu există o definiție unanim acceptată a cruzimii și nici cercetări despre legătura dintre reprezentările cruzimii și cultura epocii.

Vom porni de la premisa că, în Evul Mediu, cruzimea era considerată o formă de violență nemotivată și lipsită de sens, la fel ca și astăzi. Totuși, imaginea morții, a sângelui și a torturilor nu deranja omul medieval, iar tortura era un element obișnuit în cadrul procedurilor judiciare. Este evident că cruzimea brutală, în înțelesul modern, era pentru oamenii Evului Mediu perfect compatibilă cu ideea de dreptate, la fel ca și alte acțiuni și manifestări care astăzi par inacceptabile.

Există o concepție greșită conform căreia execuțiile din Europa de Est erau deosebit de sălbatice în comparație cu Occidentul „iluminat”. În realitate, lucrurile stăteau exact invers – execuțiile din Europa de Est nu se remarcă prin rafinament. Istoricii afirmă că „execuțiile calificate” (diverse tipuri complexe de execuții pentru diferite infracțiuni) au venit din Europa de Vest, unde erau aplicate mai frecvent, pentru un număr mai mare de încălcări și se caracterizau printr-o mai mare diversitate.

Capitolul al doilea reprezintă o analiză a viziunii autorului, a problematicii, a particularităților poeticii și a receptării de către cititori a operelor medievale despre Vlad al III-lea Basarab; cum ar fi manuscrisele anonime din mănăstirea benedictină de la Lambach, poemul lui M. Behaim, „cărțile populare” germane despre Dracula și „Povestirea despre Dracula Voievod”. O atenție deosebită este acordată caracteristicilor culturii medievale, conștiinței de sine a autorului medieval, trăsăturilor imaginarii omului din trecut, precum și fenomenului cruzimii.

Toate scrierile medievale despre Vlad Dracula în limba germană au fost, fără îndoială, pamflete politice, în care faptele erau distorsionate sau interpretate greșit, pentru a crea o imagine negativă a conducătorului valah. Poemul lui M. Behaim este mai complex, dar secundar în raport cu manuscrisele benedictine. Cărțile populare despre Dracula apar deja după moartea lui și implementează o altă

strategie pragmatică: datorită înțelepciunii și răbdării regelui ungar, infractorul înrăit a ales calea adevărului – s-a botezat public și s-a pocăit, începând să facă fapte bune.

Unele diferențe de gen între manuscrisele benedictine și cărțile populare sunt determinate nu numai de pragmatică, ci și de diferența de audiență care trebuia influențată: în primul caz, clerul și nobilimea, în al doilea, cititorul de masă. Valoarea de divertisment a textului (însemnând prin aceasta descrierea cruzimii) a fost păstrată și în anumite moduri intensificată. Probleme ale textelor germane după tipologia lui A. Esin este parțial mitologică, parțial inedită (aventură, ideologie și morală), ținând cont chiar și de mediul politic.

„Povestea lui Dracula Voievod”, o utopie sau o distopie, în funcție de atitudinea față de ea, este un monument al ficțiunii originale rusești. Problematika eseului este în primul rând religioasă, adică filozofică după tipologia lui A. Esin; vorbim despre imaginea și rolul domnitorului, din perspectiva eshatologică a mântuirii colective în stare pioasă. Cu toate acestea, opera era considerată „nespirituală” și nu aparținea genului literaturii religioase-educative. Se poate vorbi despre aspecte mitologice, românești și chiar național-istorice, dar într-o foarte mică măsură. Cititorul F. Kuritsyn a fost un contemporan ortodox, apropiat percepției autorului, pentru care aspectele soteriologice ale operei sunt evidente, care nu sunt întotdeauna accesibile cititorului de astăzi. Autorul își desparte în mod deliberat eroul atât de personajul istoric Vlad al III-lea Basarab, cât și de mitologicul Dracula și îl scoate din diversele feluri de pamflete, zvonuri și anecdote. Atitudinea lui Kuritsyn față de eroul său este ambiguă; autorul oferă cititorului posibilitatea de a-și crea propria viziune și de a formula propriile concluzii.

Judecățile călugărilor din celebra parabolă despre doi călugări din „Povestire” anticipează discuțiile despre rolul conducătorului ideal care s-au desfășurat în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, în lucrările publiciștilor ruși, și disputa dintre Ivan cel Groaznic și Andrei Kurbsky.

Se poate presupune că imaginea lui Dracula „înțeleptul plin de cruzime”, domnitorul „crud, dar corect”, a apărut pentru prima dată în povestea lui F.V. Kurișyn.

Există diferențe evidente între problemele și imaginea lui Dracula din manuscrisele benedictine și din „Povestirea despre Dracula Voievod”, fapt ce confirmă originalitatea poveștii rusești.

Capitolul al treilea al cercetării este dedicat analizei viziunii auctoriale și a problemelor abordate în operele literare contemporane despre Vlad al III-lea Basarab, precum „Dracula. Ultima confesiune” de Chris Humphreys, „Jurnalul lui Dracula” de Marin Mincu, „A treia țepă” de Marin Sorescu, „Drăculeștii” de Georgina Viorica Rogoz, „Spovedania lui Dracula” de Elena Artamonova, tetralogia Svetlanei Lujina, „Povestea despre domnul Vlad și Ordinul Dragonului” de Vuk Zadunaiski și altele. Puțină atenție se acordă și operelor literare despre Dracula fără un fir narativ clar.

În continuare, vom prezenta succint operele sus-menționate.

Dracula lui Chris Humphreys este, în primul rând, un om modelat de circumstanțe. Eroul își dorește să fie un bun creștin, un conducător înțelept, un tată bun, un apărător al creștinilor, însă, în ciuda voinței și rațiunii sale, este forțat de circumstanțe să depășească limitele umanității. Problematicile operei sunt în principal de natură romanescă – aventuroase și moral-ideologice.

Dracula lui Marin Mincu este un om al Renașterii italiene – catolic, filosof, cavaler, dar, în realitate, este o mască a omului din secolul al XX-lea: un intelectual indiferent față de religie, individualist, naționalist și mistificator. Problematicile romanului sunt, în primul rând de natură național-istorică, și, într-o măsură mai mică, filosofică și romanescă (aventuroasă).

Dracula lui Marin Sorescu este un om constrâns de circumstanțe să fie crud. În același timp, este ironic, cinic și chiar batjocoritor. De la crimă la crimă, „Țepeș” se îndreaptă spre dezintegrarea personalității și autodistrugere. Sacrificându-se pe sine, Vlad cere milă, însă autorul, deși înțelege și chiar declară constrângerea cruzimii lui Dracula, nu își iartă eroul și nu îi permite spectatorului să-i fie milă de el. Unii critici văd în piesă o polemică cu regimul lui Ceaușescu, dar, chiar și în afara contextului politic, opera are o semnificație estetică proprie. Formal, piesa reprezintă o dramă populară, dar conține și o dimensiune postmodernistă care distruge genul declarat. Problematicile operei sunt în primul rând de natură romanescă (moral-ideologice) și filosofice, iar problematica național-

istorică (spre deosebire de romanul lui Mincu) este mai degrabă un subtext.

Dracula din romanul Georginei Viorica Rogoz este un om pentru care soarta Țării Românești reprezintă cea mai mare valoare. Soarta celor apropiați, poruncile lui Dumnezeu au, fără îndoială, importanță pentru el, dar, dacă va fi nevoie să-și sacrifice sufletul pentru salvarea țării, Vlad nu se va opri în fața niciunui obstacol. Problematicele lucrării sunt, în principal, de natură romanescă (moral-ideologice și de aventură) și național-istorice. Lucrarea reprezintă deopotrivă un roman istoric și un roman destinat femeilor, apropiindu-l astfel de romanele Elenei Artamonova și Svetlanei Lujina.

Vlad Dracula al Elenei Artamonova este visul oricărei femei tinere, un bărbat frumos cu ochi întunecați și umezi, sensibil, bun, deschis către frumos, atent la educația copiilor și adolescenților, dar care, din motive neînțelese, este forțat să tragă turcii în țeapă. Dracula este un om obișnuit al vremurilor moderne, fără alte reprezentări ale obiceiurilor și moravurilor medievale în roman. Se simte un disonanță puternică între evenimentele istorice, pe care autoarea le cunoaște destul de bine, și ignorarea spiritului medieval. Formal, romanul este istoric, dar, în esență, este un roman dedicat femeilor, „îmbrăcat” în haine istorice. Problematicele lucrării este în principal de natură romanescă (mai ales aventuroasă), iar problematica național-istorică este doar slab conturată.

Dracula lui Svetlana Lujina este un erou ideal. Autoarea include episodice în povestire fragmente compromițătoare din manuscrisele benedictine, dar invariabil fie îl justifică pe Vlad, fie neagă evenimentele în sine. S. Lujina cunoaște foarte bine istoria, dar ignoră faptele și realitățile epocii. Autoarea nu este superstițioasă și nici religioasă, fiind departe de gândirea mistică a oamenilor din trecut. Tetralogia Svetlanei Lujina, la fel ca romanul Elenei Artamonova, este un roman feminin, abordând probleme precum maturizarea tinerilor, erotismul adolescentin, educația copiilor, psihologia creșterii unei fete, construirea relațiilor cu rudele ostile într-o situație de căsătorie între dinastii, relațiile cu slujitorii ș.a.m.d. De altfel, este tot un roman feminin înveșmântat în istorie. Problemele de ordin național-istoric sunt prezente într-o măsură mai

mare decât în cazul Elenei Artamonova, dar rămân totuși secundare față de cele romanești.

Dracula lui Vuk Zadunaiski apare în trei ipostaze. Lucrarea este evident experimentală, iar încadrarea acesteia într-un gen literar este destul de dificilă. Autorul arată cum același material istoric poate fi interpretat în moduri diferite. Problemele principale sunt de natură filosofică, în timp ce problemele național-istorice sunt prezente doar ca un pretext pentru narațiune.

Când este vorba despre literatura științifică populară despre Dracula, eseuri și cercetări, trebuie menționate numele unor cercetători precum Ya. Lurie, M. Odesky și R. Florescu, cel din urmă având, fără îndoială, cea mai mare influență asupra prozatorilor și filologilor.

Ya. Lurie, cunoscând foarte multe informații despre execuțiile barbare din Europa de Vest și despre trăsătura Renașterii de a combina cruzimea cu umorul, fiind familiarizat cu lucrările lui J. Huizinga, din anumite motive îl compară pe Dracula nu cu Cesare Borgia sau Torquemada, ci cu Ivan cel Groaznic, și face acest lucru în repetate rânduri în diverse lucrări. Motivul acestei tendințe este clar – viziunile politice ale lui Ya. Lurie și secularismul gândirii sale, care îl împiedică să vadă diferențele civilizaționale dintre creștinismul occidental și cel oriental. Inacceptabil aici este faptul că Ya. Lurie încearcă să le impună propriile sale percepții și cărturarilor ruși din Evul Mediu. Având în vedere cele expuse, Dracula din viziunea lui Ya. Lurie este un tiran și un despot, o personalitate negativă prin definiție, deoarece altfel nu s-ar potrivi cu sistemul de convingeri al cercetătorului.

M. Odesky – un filolog profesionist – probabil cunoaște lucrările lui J. Huizinga, V.E. Valdenberg și A. Gurevici, dar în lucrările sale acest lucru nu este evident. Cercetătorul reproduce întreaga gamă de erori și stereotipuri legate de Dracula: cruzimea lui Dracula era percepută de europeni ca o exotism oriental, contemporanii îl considerau pe Dracula un vrăjitor și vampir, Dracula s-a convertit la catolicism și multe altele. În articolele lui M. Odesky se pot observa citate ascunse din R. Florescu. Tendința lui M. Odesky de a vedea în imaginea lui Dracula o cruzime barbară și „vampirism” pare, parțial, să aibă motive comerciale – dorința de a crește vânzările și de a se

conforma literaturii de masă, dar și o imitație lipsită de critică a operei lui R. Florescu.

R. Florescu este, probabil, o sursă autorizată pentru cercetătorii și scriitorii ruși, și nu numai pentru ruși. Acest lucru se demonstrează prin referințele directe la lucrarea acestuia ale filologilor M. Odesky, T. Mihailova, V. Gopman, F. Morozova, V. Erlichman, dar alți cercetători și esești. Prozatorii sunt supuși influenței autorității lui R. Florescu într-o măsură mai mică, se poate de remarcat și influența pe care a avut-o și asupra lor.

R. Florescu, fără îndoială, încearcă să-l defăimeze pe Vlad Dracula, folosind în acest scop fragmente din pamfletele politice germane, prezentându-le ca fiind folclor românesc și informații istorice autentice, fără nicio justificare sau referință la texte folclorice. O mare parte din execuțiile pline de cruzime descrise sunt invenții ale autorului român și corespund intenției sale de a contura o astfel de imagine. În plus, R. Florescu încearcă să prezinte „Povestirea despre Dracula Voievod” ca un „raport” al unui diplomat rus. Nivelul de cunoaștere a istoriei Rusiei a autorului este atât de scăzut, încât R. Florescu îl numește soț pe fiul Dumitru al Elenei Voloșanca și consideră că această căsătorie este rezultatul convertirii lui Vlad la catolicism.

Cartea lui R. Florescu [Florescu, McNally] nu este nici un studiu istoric, nici o biografie a lui Vlad Dracula, ci este o operă de ficțiune, concepută pentru a avea succes, mizând pe cititorii neinițiați. Cu toate acestea, fanteziile și iluziile lui R. Florescu se regăsesc în lucrările oamenilor de știință și scriitorilor moderni de limbă rusă și engleză.

Capitolul al patrulea oferă o analiză comparativă a lucrărilor selectate despre Dracula. De asemenea, se analizează tiparele imagologice și se examinează asemănările și diferențele dintre lucrările în română, rusă și engleză.

Din punct de vedere al imagologiei, lucrările despre Dracula sunt mai mult sau mai puțin clar împărțite în trei fluxuri în raport cu imaginea „străinului”: lucrări în română, rusă și engleză.

În operele scrise în limba engleză, imaginea „străinului” în raport cu România este destul de vizibilă, acest lucru putând fi cel mai bine ilustrat printr-un citat dintr-un articol al criticului literar

american R. Robbins, „Geografia romanului „The Lady of the Shroud” le va aminti cititorilor de „Dracula”, pentru că acțiunea are loc în Europa de Est, undeva între Grecia, Albania și Turcia - într-un loc care de fapt nu există pe harta reală a Europei, doar aparent într-o zonă europeană, un fel de paradis, dar, de fapt, pe un tărâm exotic, ciudat și fără de legi [Robbins, p. 60]”.

Utilizarea imaginii „străinului” explică absența unei imagini „luminoase” (pozitive) a lui Dracula în rândul scriitorilor moderni de limba engleză. Excepție este K. Humphreys, care a creat o imagine pozitivă a lui Dracula și a folosit o tehnică curioasă: autorul nu încearcă să nege acțiunile atribuite lui Vlad, ci creează situații în care aceste acțiuni devin justificate și chiar singurele posibile.

În literatura rusă, imaginea domnitorului muntenesc, s-ar părea, ar fi trebuit percepută ca imaginea unui „străin”, dar în realitate acest lucru nu s-a întâmplat nici în trecut, nici în prezent. O oarecare „străinătate” a prozatorilor ruși se manifestă uneori în detașarea percepției asupra lui Dracula: spre deosebire de prozatorii români, ei nu consideră necesar să-l justifice pe Dracula cu orice preț, ci își construiesc o imagine pozitivă a eroului, fără să-și amintească de crimele imaginare sau reale, care i-au fost atribuite.

Un semn al existenței diferențelor culturale între literatura română, rusă și engleză este numărul mic de traduceri ale romanelor istorice despre Dracula. Dar, în același timp, apropierea culturilor europene moderne se manifestă prin coincidența stereotipurilor și a elementelor care constituie intriga operelor, parțial cauzată de percepția deja creată și de cunoașterea insuficientă a culturii Evului Mediu.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma realizării acestei cercetări, am ajuns la următoarele concluzii:

Scrisoarea voievodului Dan, din 2 aprilie 1459, către regele ungar, este prima lucrare deliberat fictivă cunoscută de noi despre Vlad al III-lea Basarab, care a stat la baza manuscriselor benedictine anonime de la mănăstirea din Lambach, și a constituit punctul de tranziție a operelor despre Dracula în domeniul literaturii artistice.

Lucrările medievale despre Vlad III Basarab în limba germană au fost pamflete politice, în care faptele au fost distorsionate sau interpretate greșit, pentru a crea o imagine negativă, a eroului. Problematika textelor germane, conform tipologiei lui A. Esin, este parțial de natură romanescă, parțial mitologică.

În literatura rusă medievală, Țara Românească și Moldova sunt tărâmurile utopice, unde nimic nu este serios, iar narațiunea are un caracter ludic. „Muntenia” F. Kuritsyn este o anti-lume, un regat de basm în care imposibilul din lumea obișnuită devine posibil, ceea ce oferă autorului o anumită libertate creativă. Cu toate acestea, anti-lumea nu este „extraterestră”, ci o negație inversată, logică, a propriei lumi.

F.Kuritsyn este în primul rând un scriitor religios, iar opera sa poate fi atribuită problematicii filosofice, dar include și elemente romanticoase și mitologice.

Problematika dominantă a lucrărilor moderne despre Dracula este, de obicei, cea romanescă (K. Humphreys, M. Sorescu, G. Rogoz, E. Artamonova, S. Lyzhina ș.a.), iar la autorii români subtipul ideologic și moral este mai pronunțat. Problemele național-istorice pot fi și ele urmărite, dar ele par dominante (sau centrale după A. Esin) doar la M. Mincu. Probleme filozofice pot fi atestate la unii dintre autori (M. Sorescu, M. Mincu, K. Humphreys), dar ele par dominante doar la V. Zadunaisky. G. Rogoz reia probleme socioculturale, de aceea opera sa se aseamănă cu cele ale E. Artamonova și S. Lujina. Astfel, putem concluziona că, în literatura analizată, într-o măsură sau alta, sunt prezente toate tipurile și subtipurile de probleme prezentate de A Esin.

Lucrările autorilor moderni despre Dracula, din punct de vedere al imagologiei, sunt împărțite în trei fluxuri, în raport cu imaginea

„străinului”: lucrări în engleză, rusă și română. În literatura de limba engleză, imaginea „străinului” este destul de vizibilă, motiv pentru care B. Stoker l-a ales pe Dracula pentru mitologizare. Utilizarea imaginii unui „străin” explică absența unei imagini „luminoase” (pozitive) a lui Dracula la majoritatea prozatorilor de limbă engleză.

În literatura rusă modernă, imaginea voievodului muntean, ar trebui percepută ca imaginea unui „străin”, dar acest lucru nu se întâmplă. Pentru majoritatea prozatorilor ruși moderni, Vlad Dracula este o persoană apropiată și de înțeles, chiar mai „acasă” decât ar fi trebuit să fie un erou al trecutului într-un mediu de limbă străină. Operele istorice și biografice conțin reflecții despre copilărie, creștere, căsătorie și creșterea copiilor. Unii prozatori ruși (Z. Frumoasa, S. Lujina) exprimă ideile patriotismului românesc.

Prozatorii ruși creează, de obicei, o imagine „luminoasă” (pozitivă) a lui Dracula (E. Artamonova, S. Lujina, A. Jurcenko, frații Andreiev, K. Benediktov, V. Zadunaiescu, Z. Frumoasa), la fel ca și literatorii români, în timp ce cei de limbă engleză (cu excepția lui K. Hamphris) creează aproape întotdeauna o imagine negativă. Cu toate acestea, filologii și eseștii ruși (M. Odesskii, T. Mihailova, V. Gopman, F. Morozova, V. Erlichman) sunt influențați de istoricul R. Florescu (care a creat o imagine „întunecată” a lui Dracula sub presiunea pieței americane și a cerințelor politice) și reproduc fără critică imaginea „străinului”. Chiar și cercetătorii români contemporani (M. Kazacu) nu s-au distanțat de imaginea „străinului”, fiind sub influență străină.

Popularitatea vampirului Dracula din operele literare influențează indirect creativitatea cercetătorilor profesioniști și a prozatorilor.

Astfel, prozatorii și eseștii creează imaginea „întunecată” a lui Dracula (un monstru, perceput din punctul de vedere al moralității moderne):

- bazându-se pe interpretarea istoricilor, care este incorectă din punctul de vedere al înțelegerii culturii medievale;
- sub influența imaginii „celuilalt”, „străinului”;
- dorind să creeze o imagine comercială de succes cu elemente de misticism, erotică și groază;
- îndeplinind cerințe politice.

Pe de altă parte, imaginea „luminoasă”, pozitivă este creată:

- dorind să reînvie imaginea istorică a lui Vlad III Țepeș;
- dorind să propună propria interpretare a imaginii lui Dracula, care nu este întotdeauna corectă din punct de vedere istoric.

Apropierea culturilor europene moderne se manifestă în romanele despre Dracula sub formă de coincidențe în elementele de intrigă, anacronisme, în încercările de a le oferi eroilor idei moderne despre ordinea socială corectă, moralitate. Acest lucru este cauzat, în primul rând, de percepțiile eronate și cunoașterea insuficientă a culturii evului mediu.

Contribuția autorului:

– s-a stabilit că scrisoarea voievodului Dan, din 2 aprilie 1459, către regele maghiar, este prima lucrare deliberat fictivă cunoscută de noi despre Vlad al III-lea Basarab, care a stat la baza manuscriselor benedictine anonime, de la mănăstirea din Lambach, și a constituit punctul de tranziție a operelor despre Dracula în domeniul literaturii artistice.

– pentru prima dată, a fost interpretată, din perspective istorice, ideologice și culturale, parabola celor doi călugări din „Povestea despre Dracula Voievod”, evidențiindu-se diferențele față de parabola celor doi monahi din manuscrisele mănăstirii benedictine de la Lambach;

– pentru prima dată s-a realizat o paralelă între pilda celor doi călugări și polemicile lui Ivan cel Groznic și Andrei Kurbski;

– trăsăturile artistice și originalitatea „Povestirii despre Dracula Voievod” au fost relevate dintr-o nouă perspectivă în contextul operelor literaturii ruse din secolul al XV-lea;

– s-au conturat noi informații despre „Povestirea despre Dracula Voievod”, datorită studierii unor noi documente precum „Scrisoarea lui Dan al III-lea Basarab”, „Letopisețul moldo-german”, și altele;

– sunt prezentate materiale noi, care confirmă originea poreclei lui Vlad Dracula din Ordinul Dragonului, în special utilizarea expresiei „lupta cu șerpii” în „Povestea lui Bruncvík”.

– se atrage atenția asupra necesității unei înțelegeri mai profunde a particularităților imaginarului oamenilor din trecut, pentru analiza literaturii din Evul Mediu;

- prezintă legături textuale și cronologice între lucrările autorilor, eseistilor și cercetătorilor români, englezi, ruși;
- prezintă trăsăturile imagologice, deosebirile și asemănările operelor despre istoricul Vlad Dracula, ce vizează tradițiile literare română, rusă, engleză.

Implementarea rezultatelor științifice: tezele și concluziile cercetării au fost reflectate în 12 articole, publicate în reviste și volume, dintre care 4 articole în reviste de categoria B, 5 articole în reviste de categoria C din Republica Moldova și 3 articole în publicații rusești. De asemenea, au fost prezentate 3 comunicări la conferințe internaționale în Republica Moldova. Materialele lucrării au fost utilizate de cercetători din Rusia și Belarus.

Rezultatele cercetării pot fi utilizate pentru pregătirea unor studii ulterioare despre Dracula, precum și la elaborarea unor cursuri despre istoria literaturii rusești și universale, istoria culturii și despre comparativă. De asemenea, informațiile prezentate pot fi incluse într-un curs general de istorie a literaturilor țărilor europene.

Studiul atrage atenția asupra importanței studierii caracteristicilor imaginarului medieval. Lucrarea este relevantă din punct de vedere practic și didactic, precum și pentru că dezvoltă un dialog al culturilor.

Direcții posibile pentru cercetări viitoare:

- o cercetare separată și mai minuțioasă a operelor despre Dracula ale prozatorilor și dramaturgilor români din anii 1970: Georgina Viorica Rogoz, Marin Sorescu, Mircea Eliade, Corneliu Leu, Dan Târchilă;
- soluționarea unei probleme imagologice deosebite : crearea unei imagini cât mai corecte a omului medieval pentru cititorul modern.

BIBLIOGRAFIE (selectiv)

- ANDREESCU, Ștefan. *Vlad Țepeș (Dracula): Între legendă și adevăr istoric*. București: Editura Minerva, 1976. 296 p.
- BALOTĂ, Anton. "An analysis of the Dracula tales". In: Treptow, Kurt. *Dracula: Essays on the Life and Times of Vlad Țepeș*. NY: East European Monographs, Distributed by Columbia University Press, 1991. pp. 153-184. ISBN 978-0-88033-220-0.
- BOGDAN, Ioan. *Vlad Țepeș și narațiunile germane și rusești asupra lui*. București: Editura Librăriei Soceco, 1896. 192 p.
- CAZACU, Matei. *L'histoire du prince Dracula en Europe centrale et orientale (XVe siècle): Présentation, édition critique, traduction et commentaire*. Genève: Librairie Droz, 1988. 217 p. ISBN 9782600005043.
- FLORESCU, Radu and McNALLY Raymond T. *In Search of Dracula. The History of Dracula and Vampires*. NY: Houghton Mifflin Company, 1970. 297 p.
- HARRISON, William. *Description of England*. Washington: Courier Corporation, 1994. 512 p. ISBN 0-486-28275-9.
- HUMPHREYS, Chris. *Vlad: The Last Confession*. London: Orion Books, 2009, 366 p. ISBN:978-1-4091-0330-1.
- ILEA, Anca-Domnica. Prefața. In: *Mincu Marin. Journal de Dracula*. Éditions Xenia, 2018. ISBN: 978-2-88892-217-9. [data обращения – 01.05.2024]. Режим доступа: http://www.orizonturiculturale.ro/ro_proza_Marin-Mincu.html
- IORGA, Nicolae. *Istoria românilor*. Vol IV. București: Monitorul Oficial și imprimăriile statului imprimăria națională, 1937. 412 p.
- LIGHT, Duncan. The Status of Vlad Tepes in Communist Romania: A Reassessment. In: *Journal of Dracula Studies*. Liverpool: Hope University, 2007, Vol 9, Article 2. [data обращения – 01.05.2024]. Режим доступа: <https://research.library.kutztown.edu/dracula-studies/vol9/>
- MILLER, Elizabeth. *Dracula: Sense & Nonsense*. L: Desert Island Books, 2000. 208 p. ISBN: 978-1-905328-15-4.
- MINCU, Marin. *Jurnalul lui Dracula*: Iasi, Polirom, 2004. 280 p. ISBN 973-681-824-1.

- ROGOZ, Georgina Viorica. *Draculesti*. Bucureşti: Albatros, 1977. 346 p.
- SORESCU, Marin. A treia teapa. In: *Teatru*. Bucureşti: Editura Minerva, 2006. 206 p. ISBN 978-973-21-0755-3.
- STOICESCU, Nicolae. *Vlad Ţepeş*. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976. 239 p.
- TEODORESCU, Cristian. Il Diario di Dracula. In: *Mincu Marian. Jurnalul lui Dracula*. Iasi: Polirom, 2004. 280 p. ISBN 973-681-824-1.
- VERDERY, Katherine. *National Ideology Under Socialism: Identity and Cultural Politics in Ceauşescu's Romania*. Berkeley: U of California Press, 1991. 406p.
- ГАСПАРОВ, Михаил Леонович. Поэтика. В: *Литературная энциклопедия терминов и понятий*. М: Интелвак, 2001. 798 с.
- ЕСИН, Андрей Борисович. *Принципы и приёмы анализа литературного произведения*. М: Наука, 2000. 248 с. ISBN 5-02-011311-5.
- ЛУРЬЕ, Яков Соломонович. *Повесть о Дракуле*. М-Л: Наука, 1964. 212 с.
- МАРИНЬИ, Жан. *Дракула и вампиры*. М: АСТ, 2002. 144 с. ISBN 5-17-011191-6.
- ПАНАИТЕСКУ, Петре. Характерные черты славяно-румынской литературы. В: *Romanoslavia*. Bucuresti: 1963. сс. 267-290.
- РОББИНЗ, Рут. Предисловие. В: *Брэм Стокер. Леди в саване*. М: Эксмо, 2012. сс. 60-69. ISBN 978-5-94698-081-4.
- СУХИХ, Игорь Николаевич. *Структура и смысл: Теория литературы для всех*. СПб: Азбука, Азбука-Аттикус, 2016. 544 с. ISBN 978-5-389-08000-3.
- ХЕЙЗИНГА, Йохан. *Осень Средневековья*. СПб: изд. Ивана Лимбаха, 2011. 768 с. ISBN 978-5-89059-166-1.

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE PE TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. Жестокость и набожность в средневековой литературе (на материале «Сказания о Дракуле воеводе» и «Молдо-немецкой летописи»). В: *Славянские чтения*. Кишинёв: СУРМ, 2015, №6, сс. 62-88, 293 с. ISSN 1857– 4580.

[дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/98798

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. *Образ идеального правителя в древнерусской литературе 16 века*. СПбГУ, 2018а. 89с. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

<https://dspace.spbu.ru/handle/11701/13056>

<https://expert-mik.ru/master/obraz-idealnogo-pravitelya-v-drevnerusskoj-literature-xvi-veka/>

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. Авторский вымысел в Сказании о Дракуле воеводе. В: *Философский полилог*. СПб:

Международный центр изучения русской философии, 2018б, №3, сс. 151-176, 195 с. ISSN 2587-7283. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

<https://doi.org/10.31119/phlog.2018.3.10>

<http://polylogue.jourssa.ru/index.php/polylogue/article/view/20/43>

<http://polylogue.jourssa.ru/index.php/polylogue/article/view/20>

<https://g.eruditor.one/file/2787906/>

https://www.academia.edu/39289617/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B2%D1%8B%D0%BC%D1%8B%D1%81%D0%B5%D0%BB_%D0%B2_%D0%A1%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B8_%D0%BE_%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D0%B5_%D0%B2%D0%BE%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B5

<https://www.twirpx.com/file/2787906/>

<https://cyberleninka.ru/article/n/avtorskiy-vymysel-v-skazanii-o-drakule-voevode>

<https://mejdurecie.md/istorija/zagadka-drakuly-avtorskij-vymysel-v-skazanii-o-drakule-voevode-chast-pervaja.html>

https://vk.com/wall348818142_20669

<https://podlinnik.org/literaturnyy-resurs/literaturnyy-protsess/avtorskiy-vymysel-v-skazanii-o-drakule-voevode.html>

ТАЛІМАЗАН, Олег Назарович. Истоки и суть русского средневекового мессианства. В: *Славянские чтения*. Кишинёв: СУРМ, 2019, №13, сс. 64-76, 161 с. ISSN 1857– 4580. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-76_1.pdf

[http://surm.md/images/2019/12_2019/%D0%A1%D0%A7-13%20\(19\)%202019_%20site.pdf](http://surm.md/images/2019/12_2019/%D0%A1%D0%A7-13%20(19)%202019_%20site.pdf)

<https://g.eruditor.one/file/3274467/>

ТАЛІМАЗАН, Олег Назарович. Послание Федора Курицина к Ефросину Белозерскому. В: *Славянские чтения*. Кишинёв: СУРМ, 2020, №14-15, сс. 253-263, 364 с. ISSN 1857– 4580. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/64-76_1.pdf

[http://surm.md/images/2019/12_2019/%D0%A1%D0%A7-13%20\(19\)%202019_%20site.pdf](http://surm.md/images/2019/12_2019/%D0%A1%D0%A7-13%20(19)%202019_%20site.pdf)

<https://g.eruditor.one/file/3274467/>

ТАЛІМАЗАН, Олег Назарович. Правда Пересветова и прагма Макиавелли. В: *Славянские чтения*. Кишинёв: СУРМ, 2020-2021, №16-17, сс. 156-175, 314 с. ISSN 1857– 4580. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

http://surm.md/images/2021/02_2021/%D0%A1%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D1%87%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_16-17_2020-2021_site.pdf?fbclid=IwAR3s9G6a-

PTA_wi6fPdUprEkCQy5AzWUrA0hlM0T9G8aZ5RIPMi7Rq_vJIw

https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/123554

<https://g.eruditor.one/file/3367392/>

ТАЛІМАЗАН, Олег Назарович. Загадка имени Дракулы. В: *Славянские чтения*. Кишинёв: СУРМ, 2021б, №18, сс. 168-170, 224 с. ISSN 1857– 4580. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

http://surm.md/images/2021/slavic%20readings%2018_24_2021.pdf

https://ibn.idsi.md/ru/vizualizare_articol/142686

<https://g.eruditor.one/file/3876205/>

<https://mejdurecie.md/istorija/drakula-zagadka-imeni.html>

<https://ru.scribd.com/document/541630083/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%BC%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D0%BD-%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%B3-%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%B4%D0%BA%D0%B0-%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%94%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8B>

<https://www.twirpx.com/file/3876205/>

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. Притча о двух монахах в «Сказании о Дракуле воеводе». В: *Идентичность на перекрестке культур: язык, литература, образование*. СПб: Алетейя, 2023а, сс. 41-53, 226 с. ISBN 978-5-00165-634-0. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

<https://g.eruditor.one/file/3943346/>

<https://www.twirpx.com/file/3943346/>

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. Авторская позиция и проблематика в романе Марина Минку «Дневник Дракулы». В: *Studia Universitatis Moldaviae*. Кишинёв: СЕР USM, 2023б, №10, сс. 117-120, 149 с. ISSN 1811–2668. [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

[https://doi.org/10.59295/sum10\(180\)2023_14](https://doi.org/10.59295/sum10(180)2023_14)

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/201025

ТАЛМАЗАН, Олег Назарович. Авторская позиция и проблематика в романе Криса Хамфриса «Дракула, последняя исповедь». В: *Studia Universitatis Moldaviae*. Кишинёв: СЕР USM, 2024б, №11. ISSN 1811–2668.

TALMAZAN, Oleg. The image of Dracula in the light of the ideological issues of "The Tale of Dracula the Voievode". In: *Limbai și context / Speech and Context International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science*. Volume I (XIII). Bălți: USARB, 2021а, pp.23-39, 91 p. ISSN 1857-4149. DOI:

[https://doi.org/10.62413/lc.2021\(1\).02](https://doi.org/10.62413/lc.2021(1).02) [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

<https://zenodo.org/records/10410564>

https://www.usarb.md/limbaj_context/ap/v25/talmazan.html

<https://sciarium.com/file/617840/>

<https://h.twirpx.one/files/science/literature/russian/ancient/?ft=article>

TALMAZAN, Oleg. Imaginea lui Vlad al III-lea Basarab în izvoarele germane din secolele XV-XVI. In: *Dialogica. Revistă de studii culturale și literatură*. Chișinău: CEP USM, 2024a, nr. 1, pp.19-23, 148 p. ISSN 2587-3695. DOI:

<https://doi.org/10.59295/DIA.2024.1.03> [дата обращения – 01.05.2024]. Режим доступа:

https://dialogica.asm.md/articolePDF/Dialogica_1_2024_Talmazan.pdf

https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/202905

Articole în lucrările conferințelor și altor evenimente științifice **International scientific conferences**

«Жестокость и набожность в средневековой литературе». Международная научно-практическая конференция по гуманитарным наукам «Славянские чтения» VIII, 9-10 октября 2014, Славянский университет РМ, Кишинёв, улица Флорилор 28/1, ответственный П. Катан. Режим доступа:

http://surm.md/index.php?option=com_content&task=view&id=1465&Itemid=146

«Жестокие сказки и сообщения средневековых хронистов». Международная научно-практическая конференция по гуманитарным наукам «Славянские чтения» IX, 18-19 сентября 2016, Славянский университет РМ, Кишинёв, улица Флорилор 28/1, ответственный П. Катан. Режим доступа:

http://surm.md/index.php?option=com_content&task=view&id=1807&Itemid=1

https://phil.rudn.ru/kruglii_stol

«Истоки и суть русского средневекового мессианства». Международная научно-практическая конференция по гуманитарным наукам «Славянские чтения» X, 15-16 ноября 2018, Славянский университет РМ, Кишинёв, улица Флорилор 28/1, ответственный П. Катан. Режим доступа:

http://surm.md/index.php?option=com_content&task=view&id=2076

Материалы исследования использовались:

В докладе В. Головановой «Социально-исторические и художественные аспекты "Сказания о Дракуле воеводе"», 17

апреля 2021 в рамках Пятых студенческих научных чтений «АКТУАЛЬНАЯ КЛАССИКА». Москва, Литинститут имени Горького. Режим доступа:

<https://litinstitut.ru/content/v-studencheskie-nauchnye-chteniya-aktualnaya-klassika-video>

https://www.youtube.com/watch?v=3oVxVICMTM8&list=PLrG_vt19gXDHnqoNeCcEi0_h4lbNI5XDv&index=3&t=2s

В докладе А.И. Михайловой «Ментальные варианты образа Дракулы» на VIII Международной научно-практической конференции. Минск, БГУ, 2022. Режим доступа:

<https://fsc.bsu.by/ru/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferenciya-yazykovaya-lichnost-i-effektivnaya-kommunikaciya-v-sovremennom-polikulturnom-mire-itogi-konferencii/>

ADNOTARE

Talmazan Oleg, Problematika și poziția auctorială în scrierile despre Vlad al III-lea (Țepeș) în literatura rusă și în unele literaturi europene

Teză pentru titlul de doctor în filologie 622.02 – Literatură universală și comparată, Bălți, 2024.

Structura disertației: introducere, 4 capitole, concluzii și recomandări, bibliografie – 180 surse, 140 pagini text principal, 1 anexă, declarație de răspundere, CV-ul autorului.

Rezultatele studiului sunt reflectate în 12 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: poziția autorului, problematică, studii comparative, imagologie, imaginea „străinului”, utopie, anti-comportament, cruzime, Evul Mediu, Vlad III Basarab, Dracula, Fiodor Kurișin, ”Legenda lui Dracula Voievodul”, ”Pilda celor doi călugări”, Roma a treia, mesianismul rusesc, Johan Huisingi, Jacob Lurie, Radu Florescu, Chris Humphreys, Marin Sorescu, Gheorghina Viorica Rogoz, Marin Mincu, Svetlana Ljina, Mihail Odesski.

Domeniul de studiu: Literatura universală și studii comparative.

Scopul studiului: identificarea poziției și problemelor autorului în operele artistice despre Dracula în literatura lumii din diferite epoci; generalizarea rezultatele studiului.

Obiectivele cercetării: studiul lucrărilor despre istoricul Vlad al III-lea Basarab; Identificarea problemelor și poziția autorului în cele mai semnificative lucrări; identificarea conexiunilor textuale și cronologice între lucrările despre Vlad Dracula; studierea lucrărilor despre domnitorul medieval, luând în considerare particularitățile conștiinței umane din trecut și cultura Evului Mediu; compararea problematicii, poeticii și poziției autorului în lucrările despre Dracula de către reprezentanți ai diferitelor literaturi naționale și perioade istorice din punct de vedere al studiilor comparate și al imagologiei.

Noutatea și originalitatea științifică: lucrarea constă într-o analiză sistematică a problemelor și a poziției autorului în lucrările despre Dracula; implicarea în analiza lucrărilor de cercetare asupra culturii evului mediu; implicarea în analiza noilor materiale

privind istoria epocii; identificarea legăturilor textuale și cronologice dintre lucrări; compararea poeziei și receptarea operelor diferiților autori, literaturi, perioade istorice din punct de vedere al imagologiei.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a disertației: rezultatele cercetării pot fi luate în considerare la pregătirea prelegerilor, seminariilor și cursurilor speciale despre istoria literaturii ruse și străine, istoria culturii și studiile comparate, precum și, ținând cont de dezvoltarea ulterioară a subiectului lui Dracula în literatura modernă - într-un curs de istorie generală a literaturii europene. Studiul atrage atenția asupra importanței studierii caracteristicilor conștiinței umane în trecut. Această împrejurare face ca prezenta lucrare să fie relevantă din punct de vedere practic și didactic, precum și din poziția de dezvoltare a unui dialog al culturilor.

Implementarea rezultatelor științifice: Principalele idei ale cercetării au fost prezentate la conferințe științifice din țară și străinătate, rezultatele cercetării sunt reflectate în 12 articole publicate în reviste științifice naționale și de peste hotare.

ANNOTATION

Talmazan Oleg, Problems and Author's Position in Works of Russian and European Literature about Vlad III Basarab (Dracula) Doctoral dissertation in Philology 622.02 - World Literature and Comparative Studies, Belts, 2024

Dissertation structure: introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, bibliography - 180 sources, 140 pages of main text, 1 appendix, author's declaration of responsibility, author's CV.

The results of the research are reflected in 12 scientific works.

Keywords: author's position, problems, comparative literature, imagology, image of the "other", utopia, anti-behavior, cruelty, Middle Ages, Vlad III Basarab, Dracula, Fedor Kuritsyn, The Tale of Dracula the Voivode, The Parable of Two Monks, Third Rome, Russian messianism.

Johan Høyssingi, Yakov Lurye, Radu Florescu, Chris Hamfrys, Marin Sorescu, Georgina Viorica Rogoz, Marin Minku, Svetlana Lyzhina, Mikhail Odessky.

Research Field: World Literature and Comparative Studies.

Research Objective: To identify the author's position, issues in artistic works about Dracula in world literature from different epochs. To summarize the research results.

Research Tasks: Studying works about historical Vlad III Basarab. Identifying issues and author's positions in the most significant works; identifying textual and chronological connections between works about Vlad Dracula; studying works about the medieval ruler considering the peculiarities of the consciousness of people from the past and Medieval culture; comparing the issues, poetics, and author's positions in works about Dracula from representatives of various national literatures and historical periods from the perspective of comparative literature and imagology.

Scientific Novelty and Originality of the work lies in the systematic analysis of issues and author's positions in works about Dracula; involving studies on Medieval culture in the analysis of works; involving new materials on the history of the era in the analysis; identifying textual and chronological connections between works; comparing the poetics and reception of works by different authors, literatures, and historical periods from the perspective of imagology.

Theoretical Significance and Applied Value of the Dissertation: the research results can be considered in the preparing for of lectures, seminars, and special courses on the history of Russian and foreign literature, cultural history, and comparative literature, also, considering the further development of the Dracula plot in modern literature, in the general course of European literature history.

The study draws attention to the importance of studying the peculiarities of the consciousness of people from the past. It is precisely this circumstance that makes the present work relevant in practical and didactic terms, as well as from the perspective of the development of cultural dialogue.

Implementation of Research Results: The main ideas of the research were presented at scientific conferences in the country and abroad, and the research results are reflected in 12 articles published in scientific journals, both national and international.

АННОТАЦИЯ

Талмазан Олег, Проблематика и авторская позиция в произведениях русской и европейской литературы о Владе III Басарабе (Дракуле)

Диссертация на соискание степени доктора филологических наук 622.02 – Всемирная литература и компаративистика, Бэлць, 2024

Структура диссертации: введение, 4 главы, выводы и рекомендации, библиография – 180 источников, 140 страниц основного текста, 1 приложение, декларация об ответственности, CV автора.

Результаты исследования отражены в 12 научных работах.

Ключевые слова: авторская позиция, проблематика, компаративистика, имагология, образ «чужого», утопия, антиповедение, жестокость, Средневековье, Влад III Басараб, Дракула, Федор Курицын, Сказание о Дракуле воеводе, Притча о двух монахах, Третий Рим, русское мессианство, Йохан Хейсинги, Яков Лурье, Раду Флореску, Крис Хамфрис, Марин Сореску, Георгина Виорика Рогоз, Марин Минку, Светлана Лыжина, Михаил Одесский.

Область исследования: Всемирная литература и компаративистика.

Цель исследования: выявить авторскую позицию, проблематику в художественных произведениях о Дракуле в мировой литературе разных эпох. Обобщить результаты исследования.

Задачи исследования: изучение произведений об историческом Владе III Басарабе. Выявление проблематики и авторской позиции в наиболее значительных произведениях;

выявление текстологических и хронологических связей между произведениями о Владе Дракуле; изучение произведений о средневековом правителе с учётом особенностей сознания человека прошлого и культуры Средневековья; сопоставление проблематики, поэтики и позиции автора в произведениях о Дракуле представителей различных национальных литератур и исторических периодов с точки зрения компаративистики и имагологии.

Научная новизна и оригинальность: работы заключается в системном анализе проблематики и авторской позиции в произведениях о Дракуле; привлечении к анализу произведений исследований по культуре Средневековья; привлечении к анализу новых материалов по истории эпохи; выявлении текстологических и хронологических связей между произведениями; сопоставлении поэтики и рецепции произведений разных авторов, литератур, исторических периодов с точки зрения имагологии.

Теоретическая значимость и прикладная ценность диссертации: результаты исследований могут быть учтены при подготовке лекций, семинаров и спецкурсов по истории русской и зарубежной литературы, по истории культуры и по компаративистике, а также, учитывая дальнейшее развитие сюжета о Дракуле в новейшей литературе – в общем курсе истории европейских литератур.

Исследование привлекает внимание к важности изучения особенностей сознания человека прошлого. Именно это обстоятельство делает настоящую работу актуальной в практическом и дидактическом плане, а также с позиции развития диалога культур.

Внедрение научных результатов: Основные идеи исследования были представлены на научных конференциях в стране и за рубежом, результаты исследования отражены в 12 статьях, опубликованных в научных журналах, национальных и зарубежных.

TALMAZAN OLEG

**PROBLEMATICA ȘI POZIȚIA AUCTORIALĂ ÎN
SCRIERILE DESPRE VLAD AL III-LEA (ȚEPEȘ) ÎN
LITERATURA RUSĂ ȘI ÎN UNELE LITERATURI
EUROPENE**

622.02 – LITERATURĂ UNIVERSALĂ ȘI COMPARATĂ

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 23.10.2024
Hârtie ofset. Tipar ofset. 2,0
Coli de tipar: 1,0

Format: 60x84 1/16
Tiraj: 20 ex.
Comanda nr. 377

Centrul editorial universitar (USARB)

© Талмазан Олег, 2024